

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:Ifj. Cirner Jozsefnel
Magyar-utca 2. sz. a.,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és hírde-
tesek bérmentesen
küldendők.Kéziratok nem adat-
nak vissza.Megjelenik
minden vasárnap.

KÖZÉRDEK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Előfizetési feltételek:
helyben hazhoz hord-
va vagy vidékre pos-
tán küldve
egész évre 4 frt.
félre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.Hirdetések díja:
□ centiméterenként
3 kr. Kereskedők és
gyárosok külön ár-
kedvezményben ré-
szesülnek. Bélyegdíj
30 kr.

Nyitltér sora 20 kr.

Ő Felsége az erdélyi részekben.

Évről évre őszszel nagy katonai hadgyakorlatok tartatnak, melyek a hadsereg tisztikarának és hadvezéreinek szellemi és fizikai erejét, a legénységnek pedig kiképzését és edzettségét teszik sokszor igen erős, de szükséges próbára. A mi felséges királyunk ilyenkor a legfőbb hadur farsztó köteleességét szabja maga elé s alig hogy végignézte felséges szövetséges társának, a német császárnak fényes hadgyakorlatait, a Magyarországon több helytt folyó nagyszabásu harcjátékok megszemlélésére indult. Így jutunk mi erdélyrészek is azon örvendetes szerencséhez, hogy Ő Felsége a Bánffy-Hunyad körül folyó hadgyakorlatokban résztvenni kívánván, egyuttal örvendetes alkalmat nyujt hű alattvalóinak, hogy hódolatlejes hűségüknek és szeretetüknek f. hó 22-én Kolozsvártt ünnepléses kifejezést adhassanak.

Évről évre szakadatlan arany láncszemként fűződnek egymáshoz a királyi jóakarát és kegyelmes szív ama nemes cselekedetei, melyek önkénytelenül is a hűség és hódolatlejes ragaszkodás érzelmeit keltik fel mindnyájunkban, kik az alkotmányos élet becsét, hatását, erejét

ismerni tanultuk. Ő Felsége az, ki a politikában, a köz- és magánéletben szigoruan figyel a morál szabályaira; ő az, ki megtartja és megtartatja a szentesített törvényt; ő az, aki legfőbb őre az alkotmánynak, atyja népeinek, kiknek jó és balsorsában részvételt osztózik. Fájdalmas tapasztalásokból ismerve a sors változékonyságát, sőt súlyos csapásait is. Trónjának magaslatáról gyorsan áttekinti alattvalói millióinak életét, szíven hordva jólétüket, anyagi és szellemi fejlődésüket, kész lévén mindig enyhíteni a bajt, a szenvedést is.

Ezeket tudva, százszoros a mi örömünk, hogy az erdélyi bérczek között üdvözölhetjük felséges urunkat, szívből óhajtvá koronás fejére áldást és szerencsét, hogy az általa védett béke áldásai és szerencséje által hazánk lakóinak közjává sokáig biztosíthassa.

Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természetudományi egylet kérvénye

a m-szentimrei diadal és a miriszlói csata helyeinek megfelelő emlékjellel leendő állítása czéljából anyagi pártolás végett.

Az 1897-ik évben ezer esztendeje lesz annak, hogy a magyar lobogók feltűntek a Kárpátok ormain s a büszke magyar

leventék diadalmasan hordozták szét a négy fojó és Erdély vadregényes bérczei között. E nagy fontosságú történelmi tény, ezer éves multunk megünneplésére megyék, városok, testületek lázas tevékenységgel készülnek. E nemzeti ünnepségből nem maradhat ki azon megye, amelyet szerencsés fekvésénél fogva már Gyula vezér fejedelmi hadiműveleteinek központjául szemelt ki, s amely látta a honmentő daliák ezreit bérczi sasoként csatába szállni a féltett kincs gyanánt őrzött magyar szabadság védelmére, s az ország integritásának megőrzésére. E megye volt Magyarország fellegvárának temploma, melyben égi erőt merítve indulának a bátor szívű, edzett karu bajnokok honi daliás fejedelmi vezéreik lobogói alatt a német tulkapas, s a félhold mindent fölemészto hatalmának megátlására. Termékeny talaját a fejedelmi Hunyadiak, Bethlenek, Kemények, Apafiak, s János Zsigmond ménjei taposták. Itt pihe-nik örök álmukat az ethunyt névtelen hősök. A lassan hőmpölygő Maros, s az Ompoly hullamai hányszor dagadtak meg e hősök kiömlő véréttől, hány ethunyt daliát öleltek, ringattak keblükön, hogy aztán nyugtot adjanak hullámsírjaikban! A Szent-Imre teréről fölkapart porban a törökverő csaták hőseinek szellemei szólnak hozzánk. Bilaknak jeltelen hata a Kemény Simonok hősi önfeláldozásáról beszél. Miriszló, Gorbó, s ki tudja, hány

TÁRCZA.

Eperfa alatt.

Eperfa alatt
Ültem az este.
Fejembe szaladt
Az elmúlt idő.
Eszembe jutott
Egy nyári reggel,
Szép reggel, a mely
Vissza nem jó.

Sok-sok év mulva
Megint csak ültem
Fának alatta . . .
És nem jött elém
Más, csak egy este,
Egy este, melyen
Nyári reggelre
Gondoltam én.

Szöllösi Jenő.

Két lilium.

I.

„Hova tűnt el szép szemednek
Két ragyogó gyémántja?
Halvány arzod pir-rózsáit
Ki tépte le, mondd, lányka?”

Ablak mellől fehér liljom
Halk sugással ezt kérdi, —
S a leányka, beteg lányka,
Liljom nyelvet megérti.

Halvány arca gyengén pírul . . .
Szerellemnek pirja tán?
Vagy a halál küldte rózsák
Ülnek már az orcáján?

Rózsák közül szép szempárja
— Mint a hulló csillagok —
Utoljára fényesebben,
Bucsuképpen — felragyog.

II.

Rég fordult a gönczöl rudja,
Nap váltja a holdat . . .
Igy van ez már: élő ember
Váltja fel a holdat.

Játszi sugár arany fénye
Csókolja a liljomt. —
S a keletről tünderregét
Szerelmesen elmond.

Liljom bölint szép fejével;
Napsugárban furdik . . .
Fehér arzhoz, megtört szívhez,
Istenem, ugy illik!

Oda illik! Le is tépik
Koporsóra éknek . . .
Körülötte gyászszalagos
Síró gyertyák égnek.

Szöllösi Jenő.

A csösz.

Irta: Móra István.

Vén hunczut: így hívják. A becsületes neve Lobozár Bálint volna, de arról nem ösmerik.

Teljes életében rossz volt. Mig bírta: Jovvat lopott. Rajta csípték, becsukták: kiszabadult: megint lopott. Illava, Vác a kis ujjában van.

Mióta még a szentlászlai csárda fölégetése miatt gyanuba fogták és reszketegre verték a zsandárok, azóta nincs ereje nagyobb vállalatokra. Meg öreg is már: mindszentkor átlépte a hetedik keresztet.

De azért lop. A félkézalkárság egyik organuma a lelkenek. Ostornyel, kereszt-nyűg, pányvakötél, meg ilyes apró szerszám lábra kap, ha a kezutyébe kerül. Aztán kukoricza, dinnye, gyümölcs-féle. Csak az apró jószág van biztonságban tőle. Ahhoz elvből nem nyul. Annvira nem sülyed.

Egy szóval olyan ember a vén hunczut, hogy igazán csösznek való. Azért is fogadtuk fel. Mert hiszen mondani is kár, hogy a mienkből egy utet taplót sem kezelne el. Becsület dolga ez. Ha aztán eleresztenénk, akkor minket lopna. Az is becsület dolga.

Maga a figurája kész tanulmány, kivált a feje. Nagy fej. Sűrű deres haja foltonként

meg hány pont mind megannyi fényes tanúságai a magyar fegyverek ragyogásának. Rólunk zengi a koszorus költő is, hogy:

„Szabadság, itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhunytanak legjobbjaink
A hosszú harcz alatt.“

Igen, e vármegye területén. „Itt törtek össze rab-igát Hunyadnak karjai.“

És ezen helyek mind jeltelenül állanak! Nincs egy jel sehol, mely azt mondaná: Vándor, állj meg; a hely szent, ahol állasz, megszentelve a késő unokák szabadságáért kiontott ősök szívével. A Maros, az Ompoly, a templomok s váromoknak az ősök kifrócsesenő vérével megszentelt időbarnított falai szólnak hozzánk! Jelért, emlékéért kiáltanak e helyek mindenütt a vármegyében. Emlékért, mely méltó azon szerephez, melyet Alsófehérmegye játszott Erdély történetében.

Öszinte, bizalmas szavunk megyénk tek. törvényhatósági bizottságához és városaihoz szól, s bizunk azoknak hazafiságában, hogy szavunk nem fog a pusztában elhangzani, hanem föllekesülve a ragyogó mult dicsőségén, minden történelmileg nevezetes pontot a megye és a városok segítségével emlékekkel fogunk megjelölni. Együletünk elsőnek teszi le a kegyelet oltárára áldozatát, mikor kimondja, hogy a szentimrei és miriszlói csatahelyeken emléket fog állítani. Fel tehát, Alsófehérmegye lelkes fia, s leányai! Hozzatok filléreteket a haza oltárára, hadd tündököljön a magyar alkotmány tiszázados ünnepén a megye gyermekeinek honszerelme s ősei iránti kegyelet teljes fényében. Hadd álljon minden ponton a saját erőnkön emelt egy-egy jel, mely hirdesse az országnak, hogy az a nép, melynek ősei a hontmentő csaták vészvivatarja közt hulltak el, nem feledkezik meg őseiről.

Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi együletnek

1895. június hó 30-án tartott közgyűléséből. Csató János s. k. elnök. Korodi Péter s. k. titkár.

Midőn e lelkes felhívást mi is közöljük, nem mulaszthatjuk el felhívni lapunk olvasóit, hogy hatáskörükben használják fel a gyűjtés minden nemét szinelőadások, koncertek, sorsolások stb. által, hogy a jövő évben Miriszlónál egy megfelelő emlékoszlop, Szt.-Imrén pedig, Hunyadi János renoválására szoruló templomában, egy kőtábla hirdesse az ősök tetteit, dicsőségét. A begyűlendő összegeket legcélszerűbb előzetesen a vármegyéhez küldeni, mely összegyűjtve átadja a buzgó társulatnak.

Az állam és társadalom viszonya.

Irtá: Biró Dezső.

Az állam és társadalom viszonya, egymást felölélő, felkaroló képessége s ebből egymást befolyásoló hatalma a szociologia igen érdekes kérdése. Ha csak tárgyi értelemben, vagy anyagilag kellene külön-külön e dolgot vizsgálnunk, könnyű lenne feladatunk. Mert hiszen, tárgyilag véve a dolgot, csupán az állam, vagy társadalom szabad cselekvési körét kellene leírunk s kész lenne munkánk. Alanyilag, mindkettő hatását külön-külön leírni, úgy az állampolgárra, mint a társadalmi individuumra, szintén nem nehéz problema. De itt egyiket is, másikat is közös szempontból kell vizsgálnunk, vagyis úgy, hogy az alanyi és tárgyi szempont egymást felöléljék s ahol lehet, egymást kiegészítsék. Ebben van a dolog legnagyobb nehézsége, de ebben van érdekessége is.

Bármely állam keletkezése, fejlődése, hanyatlása, bukása egy bizonyos társadalmi morális mutáció oka, amely mutáció nem csak a társadalomban magában rejlik mélyen, de az állam-alkotó erő motívumának egyik hatalmas emeltyűjét képezi. És viszont, a társadalmat alkotó individuum az állam akarata, hatalma és befolyása alatt áll, ami nem az egyén akarásának, vagy nemakarás-

sának következménye, de az állam rendeltetésének és hivatása teljesítésének feltétele.

Ugy az államot, mint a társadalmat elvek vezérlik és ezen elvek ellentmondásának egymásnak, ha az állam rendelkezési és a társadalom szabályozási joga nem egyenlitének ki egymást. Félreértés származnék, már pedig a félreértett elveknek megvan az a rettenetes átka, hogy természetszerű fejlődésben corrosiv hatást gyakorolnak ott, ahol alkalmaztatnak. Minden elvnek van belereje, van logikája, mely bizonyos törvények szerint fejlődik s egyszer elfogadva azt, nem áll többé az ember hatalmában kifejlődését akadályozni. Kétségtelen, hogy az állam és társadalom elvek alapján, elvek szerint kormányozzák s ezen elvekből tűnik ki a két hatalom egymásra utaltsága, melyből kifolyólag egymást védik, erősítik. Erő és hatalom az állam részéről, jog és szabadságérzet a társadalomban, feloldhatatlan, erős kapcsolatot képeznek; de arra ügyeljen a kormányzó államférfi, nehogy e két institúció szétváljon, mert a szabadságérzet tulságos magas foka s az erő tulhajtott alkalmazása nem a rend fentartására, hanem felbontására vezet. Az anarchia, a tulhajtott szabadságérzet, a tyranizmus pedig a tulhajtott erőszakossága miatt leigázólag ható kormányzat.

Ugy képzelhetni az államot a társadalommal való kapcsolatában, mint egy közösüges monarchiát, mint két egymást támogató, véd- és dacz-szövetségben élő országot. Csakhogy míg két állam dualizmusa csupán külső okok hatálya és kapcsa által van összekötve, addig az állam és társadalom közti közösség teljesen belső, melyet külső kényszer és erőszak meg nem támadhat. Nem engedi azt az állam tekintélye, s nem engedi a társadalom eszméjének nagyszerű fejlődési procezzusa, mely procezzus a társadalmi tudomány és műveltség különböző fázisainak is tükrö. Minden korszak az elvek magasztosságától és az eszmék nemességétől nyeri jellegét és becsét s az emberi ész és az emberi szív annál nagyobb-

hibázik. Ott be volt szakajtvá. Arczán is vannak világosabb tarjakok; ezek is egy-egy eset lábnyomai. Bajusza készakarva olyan csapinós, hogy a szája bal szögét eltakarja. Ugy áll a dolog, hogy a szájának azt a felét kitoldották valahol. Közelebbi felvilágosítást sohase adott erre nézve.

És a hogy mondtam: reszket. A szentlászalai vereség óta. Máskülönbén sohase volt beteg.

Nyulszeme van, tán sohase alszik. Legalább mindkét ablakja soha sincs becsukva. Csak úgy szunyogol.

A belső világossága nehezen közelíthető meg. Ahány esz, juhász, egyéb fajta pásztor-ember volt erre, mind kutforrásom volt nekem. A vén hunczut lelkében egy kellett kutat ásnom. Az első pipadohánynál föl se vett. A másodiknál kutatott a szememben. Félt, hogy ki akarom ösmerni.

Mikor a gnyhójában kerestem föl, nagy ebadta kérdőjel lett az egész ember.

— Egy ital vize ha volna kendnek bátya!

— Vanni van.

— Nagyon szomjas volnék.

— No no.

Becsülettel megtörölte a szivónád végét. Aztán nekitelepedtem. Csunyan nézett nagyon.

— De csak rágyujtok.

— Azt löhessen.

Megkínálom.

— Trafik?

Ezt a kérdést sohase mulasztotta el.

— Dehogy: csanyi.

A vén hunczut a csanyi, — azért fogtam rá a dohánnyra.

Aztán hallgattunk. Soká hallgattunk. Néztük egymást. Ahogy a pipám kiégett, elköszöntem.

— Isten — Isten bátya.

— Isten hirivel.

Husz lépésre utánam szolt. Addig biztosan a menésemet nézte.

— Hallja az ur?

— Hallom.

— Ha nem sérteném: hová való?

— Félegyházára.

Nagyot nézett, nem rám: a multba. A betyárvilágnak egy visszatérő sugara volt neki a mondásom. Nyomtetető homokjainkat látta nála . . .

— No az Isten éltesse.

Ezután melegebb lett egy kicsit. De még jobban kinyílt, mikor édes apámat megmutattam neki.

Nemes patinával ékes parasztábrázata az én édes öregemnek megvesztegette a vén hunczutot. Most már elhitte, hogy magyar vagyok, ha elfajzottam is valamelyest.

Azóta nap nap után megkérdi:

— Mikor irt az édes apja?

— Ekkor, meg ekkor.

— Hogy van?

— Szüksesen. Valami új féreg eszi a szőlőt.

— Hajh, hajh . . . na! Köszöntetem, ha irt neki.

Igy oszt apródonkint megbarátkoztunk.

Sokat kutattam, hol találnék ebben az emberben egy finomabb, nemesebb vonást. Tudtam, hogy lop, hogy az egész élete a büntető törvénnyel összeütköző. Hogy a mi tisztos volna benne, ez csak az ő fajtabeliek erkölce szerint az. De én olyat kerestem benne, ami általánosságban tiszteletreméltó.

Nos hát, azért irtam meg ezt a négy hasábót, mert erre is ráakadtam.

Vakációban csavarogni mentem. Rábiztam a tanyánkat.

— Bálint bácsi, elmegyek egy pár hétre, maga marad, a házunk meg a más szegénységünk. Kendre bizom, hogy hiba ne legyen. Látja kend, hogy magam ajnároztam a kis egyet-másunkat, hasznát akarnám látni, aztán potya, tudja kend, az ilyen magambélinek a portája.

— Hászen itt leszek én hát. Itt ám. Csak menjen.

Visszajövet megtartottam neki a beszámolót. (Előbb ő számolt be becsülettel.)

— Itt is voltam, tudja kend, ott is vol-

baknak tünnek fel előttünk, mennél nagyobb szorgalommal és erőfeszítéssel igyekeznek a tudományt előbbre vinni, vagy a kedély-életet nemesíteni. A társadalom ad individuumokat, alanyokat s az állam megvédi őket, mert ahol társadalom, természetesen jogi alapon kifejlődött társadalom van, ott található az államhatalmat is.

Ezen szoros kapocs adja meg az egyedeknek az államban a társulási jogot, a társulás instituczióit; ez erősíti meg az állampolgár hármasság viszonyát, ez az államfő hármasság köelmét. Vannak olyan, a társadalmi rendet és államhatalmat összekötő institucziók, melyek érintkező pontokul szerepelhetnek az állami és társadalmi alakzatok egyes szimptomái között, egyik a tételek és szabályok hozatala, a másik ezeknek megtartása között. A társadalmi institucziók pedig ha egyszer megintogtak, nincs erő, nincs hatalom, mely megakadályozná, hogy az állam is meg ne inogjon talapzatában.

Nem lesz érdek nélküli, az állam és társadalom egymáshoz való viszonyát bővebben szemlélni és pedig: a) az állam hatalmát és befolyását a társadalomra és b) a társadalom befolyását az államakaratra.

I.

Miután jelen fejezet az államról szól, illetve annak befolyásáról a társadalomra, jogosan kérdezhetni: mi az állam? Bizonyos meghatározott területen, közös főhatalom alatt szervezett, a jog-uralom fentartására, a szellemi és anyagi jólét megvalósítására hivatott ember-sokaság, vagyis: az állam-jog-alkotó és jogfentartó társadalom. Lényeges tényezői a személyi, dologi és jog-erkölcsi elemek. Alkotó elemei: a nép, terület és főhatalom. Az állami uralom jellege a felségiség, melynél fogva a terület és lakosság fölött mint független hatalom érvényesül. Az államnak rendelkezésére álló szellemi és anyagi erők összessége, vagyis a nemzeti erő képezi az államhatalmat, mely nem más, mint az államakarat.

A három alkotó elem azonban, t. i. a főhatalom

tam egy kicsit. Ahogy a tehetségem futotta. Szép ország e, bátya, szép ország.

— Bizony szép ország.

— Aradon is voltam, Kassán is. Eszembe jutott kend emitt is, amott is.

— Ugy van-e még, mint néhánykor?

— Nem egészen. Hanem azt akarom mondani, hogy összeszedték, bátya, amit összeszedhettek a ből az időből. Láttam a Battyhány deréksziját, a Kis Ernecz kalapját, a Damjanich mankóját. Oszt lőttem egy-egy ilyen dolog előtt, tudja kend, — aztán úgy eltűnősködtem: édes Istenem, miért nem is éltem én abban az időben . . .

Az áldozó nap besüthött a gunyhó háromszögletű ajtaján, éppen a vén hunczut muzeumképére. És a hegyes-völgyes ábrázaton két kövér könyecsepp szaladt végig, akkorák, mint egy kukoricza-szem. Azután másik pár, meg harmadik, ugy a többi . . .

Ez a vén gazember, akinek neve egy komisz jelző, — aki uton állt, rabolt, gyűjtögetett és lopni fog, míg az Isten a sötét éjszaka alkalmatosságát meg nem tagadja tőle, ez a senki: egy szűz érzést hord szívében, amely érzésnek a nevét se tudja, sohase is hallotta, és sir, mint valami pőndölös gyermek, mikor az az érzés megmozdul benne.

Azért nem félek én.

Azért hiszek.

lom, nép és terület egymagában, avagy laza kapcsolatban még nem alkot államot. Ide valami benső, szoros koalícióra van szükség, s még pedig olyanra, mely külső nyilvánulásaiban tükrözze vissza frappansul az összeforrt bensőt. Ezen három elem ilyen összeforrásából és kapesából származó nagy tömörülvényt nevezzük személyiséggel. De mint tömörül e három jogi személyiséggel, nevével nevezve: államma? Nép nélkül államot képzelni abszurdum. Ugy, de az elem nem exisztálhat másképpen, hanem csak bizonyos földterületen letelepedve, még pedig állandóan letelepedve. Ezért ezen két tényezőt egymáshoz oly szoros viszony köti, mely szerint egymás nélkül, mint valamire hivatott faktorok nem szerepelhetnek. Ezen egymásra utaltság szüli a foglalást, a földterület hódítását, ebből ered egy, a kulturához csak némi vonzalommal bíró népnek letelepülése. Jelen esetben ugy a nép mint a földterület egyenlő mértékben és arányban játszik ugy aktív, mint passzív szerepet, és ebben van kvalifikáló képességük kiegyenülésének könynyü, semmi érdeket sem sértő módja.

E két személy már alkotott tehát egy személyiséget a szerzett és birláló jog alapján, de ezen két faktor még mindig nem képez államot.

Egy bizonyos, egy közös központba minden szálát összegyűjtő erőre van szükség, mely organikus összességében egyet exprimáljon, mely benső mivoltát tükrözze vissza, ugy, hogy magát lássa működni e központ működésében, és e faktor a főhatalom.

Tehát a főhatalom minden faktor aprimentája. Ezért gyakorolja a nép nevében a kormányzást, amely államakarat számba is jön egyszersmind, t. i. az államalkotó tényező parancsa.

Az állam ilyenformán létrejött hatalmi körét egy egész hatalmas fejlődésének kell tekinteni; ezt bizonyítják a jogtörténelem korszakai, ezt az összes jogi elvek evolúciója, egy közös jogi elvből, mert minden jogi elvnek közös kuforrása van, a jogi szabadságból fejlődő kötelesség. A jogelvek pedig egészükben bírándók meg, nem pedig egy-egy eszméjük, kiszakítva a jogrendszerből, „catena est eum, parvulis constans aumilis.“

Távol állunk még attól, hogy felismerhessük amaz erőket, melyek egy nagy egészet, az állam életét alkotják, de az bizonyos, hogy ezen erők nélkül az állam nem él. Eszme eszmékhez fűződve csoportosul s alkotja a rendszert, esemény eseményvel kapcsoltatik össze, s alkotja a történelmet, instituczió instituczióra halmozódik s alkotja a jog világát; de ezek közül bármelyik is kiszakítva övéi közül, nem ad kezünkbe kulcsot bármely intézmény, esemény, vagy eszme megbírálásához. Éppen így az állam és államhatalom fejlődésének fokozatos emelkedésénél magának az állam instituczióinak, tekintélyének fokozatos fejlődését látjuk, s látjuk a nép jólétét és kényelmét, mert ezek mind egy szervezett egészet alkotnak.

„A törvény megtartása mindenkit egyformán kötelez“; ez az eszjog sarkolatos elve. Az államhatalom ezen törvény alapján kormányozza a társadalmat; arra hat, ha kell, kényszerrel is, amennyiben a társadalomban élő, azt alkotó, abban működő alany, az ember, a törvényeknek engedelmeskedni tartozik. Jogilag véve, az államakarat az állampolgárral szemben korlátlan, mert az államakarat maga képezi a jogot.

Bármely kisebb terület alkothat magának u. n. társulati szabályt, mely a testület tag-

jaira törvényerővel bír, de ezek az u. n. társulati szabályok nem jöhetnek össze az egész nagy társadalmat kormányzó, szabályozó törvényekkel.

Az államakarat eme fénye, ereje nem új előttünk, nem új a jog evolúciója folytán sem. Ott találjuk az ősi Rómában, a jog születése helyén, a forumon, hol Róma tanácsatyáit halljuk vitázni; ott az államakarat a konzulok kötelmei között, „videant ne quid respublica detrimenti capiat“; érvényesül mindenha azon józan gondolkozású nép közt, mely torzsalkodik egymás közt a város határán belől, de ha hazája forog veszélyben, bátran fog fegyvert s harcol vitézül, a plebeius és patricius oldalán, a szolga ura mellett. Az állam épp ugy érvényesíti akarat-uralmát a Moerovingek és Carolingek alatt, mint Nagy Frigyes korában; törvényei épp oly hathatósok a Károlyok és Ferenczek alatt, mint Szt. István dícső kormányzata idején, épp ugy érvényesül az ma is; s Gaiustól Machiavelliig, s Montesquieutól Beccaria Caesarig az akarat theoremaja az államhatalom instituczióinak főfaktoraként szerepel. Látjuk azt, hogy az örök érvényű jogszabály, a törvény szelleme végig vonul a világ kódexein, s a Corpus Juris Civilis épp oly praegnans kifejezője, mint a Code Napoleon, vagy Verböczy „Tripartituma.“ S ha vizsgálóknak akár a Code Penalt, vagy ennek testvérét a C. Napoleont, akár Verböczyt, az angol statute vagy common law szabályait; az állam-theoria fejlődése, az államakarat evolúciójának, illetve ezek alapelveinek fejtegetése mindenütt egy és ugyanaz.

Semmi organizmus sem nő egyszerre nagygyá, hanem lassu fejlődésnek van alávetve; az államot alkotó tényezők a különböző fejlődési fázisokon mind keresztül mennek, ellenesetben a legborzasztóbb produktumok látnak napvilágot, olyanok, mint minők a demoralizáció példájául felállított francia forradalom történetét képezik. E forradalom vérfürdője, mely a királyok halála, a nép uralma instituczióival lett hirhedt, semmi más, mint az állami omnipotencián való boszu, mely középutat nem ismerve, zsarnokságból még nagyobb zsarnoksággá, abszolutizmusból anarkhiává, oligarkhiából a leg-aljasabb demokráciává lett.

S mindez miért? Mert a szuverén állam lassanként kiterjesztette hatalmát oly életnyilvánulásokra is, melyek eddig hatáskörén kívül állottak, követvén azt az elvet: „Az állam önczél, s vele szemben az egyéni jog csak feltételes.“

(Folyt. köv.)

Utastás

az ország erdélyi részeiben, továbbá a volt Kraszna, Közép-Szolnok, Zaránd megyék és a volt Kóvár vidék területén a megszüntetett urbéri dézsmák kárpótlásánál visszatartott összegeknek kiszolgáltatása tekintetében követendő eljárás tárgyában.

Az 1895. évi III. §t.-czikk 7. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeljük.

I. fejezet.

Általános határozatok.

1. §. Az erdélyi dézsmák kárpótlása tárgyában 1858. szeptember 15-én kiadott cs. nyílt parancs 2., 7. és 10. §§-aiban foglalt határozatok módosításával ki fognak adni:

a) A fiskális arendális dézsmák czime alatt a földesurak és a királyi kincstár által élvezett és 1848. július 1-én megszünt jövedelmek kárpótlásául a földesuraknak volt urbéreseik urbéri állományaik után különböző czimeken és számítási kulcsok szerint

kiadott urbéri kárpótlási tőkéknek 11. és $1\frac{1}{2}\%$ -a, mely kárpótlási tőkének felerésze a volt földesurat, másik hasonló felerésze pedig a kir. kincstár illeti meg; ez utóbbinak tényleges kiszolgáltatása azonban mellőzötté fog.

b) Az urbéri tized (kilenced) kárpótlási tőkék kiszámításának alapjául szolgáló hozadékból kezelési költség címén tényleg levont $\frac{1}{3}$ -ad rész felének huszszorosa.

c) Az urbéri tized (kilenced) kárpótlási tőkék után 1848 július 1-től 1858 szeptember 15-ig terjedő időről visszatartott 5% kamatok fejében az eredeti kárpótlási tőkéknek 50% -a.

d) Végül ki fog adatni még az előbbi 1., 2. pont alatt elsorolt tőkék után 1895. évi január 1-től azok kifizetéseig járó 4% kamat.

Mind a négy címen kiadandó összegek készpénzben fognak kifizetetté. — Ellenben azon birtokok után, melyeket a rendes urbéri kárpótlás kiszolgáltatása után a kir. kincstár elarúsított, valamint amelyeket a kir. kincstár egyes családok, testületek és jogi személyek részére elzálogosított (in-scriptionális birtokok) az 1895. évi III. t. czikk által elrendelt pótkártalanítás nem igényelhető.

2. §. Ezen járandóságok az eredetileg kártalanított földesurakat, esetleg utódjaikat illetően meg, illetőleg ezen járandóságok megállapítása a fent idézett törvény 7. §-a értelmében a m. kir. földtehermentesítési alap igazgatósága által hivatalból történjen; a szoban forgó kárpótlási igényeknek bejelentés által való megújítására szükség nincs; viszont, ha valamely földesur dézsma-kárpótlásban a kárpótlási igény bejelentése miatt annak idején nem részesült, igényét ezen kártalanítás alkalmával sem érvényesítheti.

3. §. Tekintettel azonban arra, hogy az eredeti kárpótlások kiszolgáltatása 20–25 év előtt történt s az akkor bíróság elismerve volt jogosultak közül időközben igen sokan elhaltak, nehogy a jogosultak személyében történt változások visszaszámításokra szolgáltatassanak alkalmat, felhívás bocsátandó ki, hogy az eredeti jogosultak, esetleg jogutódjaik nevüket és lakhelyüket igényeik pontos és gyors kielégítése tekintetéből a m. kir. földtehermentesítési alap igazgatóságánál a felhívásnak a hivatalos lapban történt megjelenésétől számított két havi záros határidő alatt bejelentsek — annak tehetve ki különben magukat, hogy a kárpótlás kiutalása a bíróságok közbejöttével fog megtörténni.

4. §. A m. kir. földtehermentesítési alapigazgatóság teendője, hogy a megelőző 3. §-ban jelzett felhívást bocsássa ki, s azt a hatóságok és sajtó útján a legszelesebb körben tegye közhírré. Az előző 3. §-ban megszabott határidő letelte után a m. kir. földtehermentesítési alapigazgatóság az 1895. évi III. t. czikk alapján kiadandó kárpótlásokat a korábbi kártalanítások sorrendje szerint köteles megállapítani.

II. fejezet.

A kárpótlás megállapítása és kiszolgáltatása körüli eljárás.

5. §. Mind az eddig hozott dézsma-kárpótlási határozványhoz egy póthatározvány szerkesztendő, melyben közsegenként ki legyen mutatva, hogy:

1. mennyi volt a megállapított dézsma-kárpótlási tőke és

2. mennyit tesz ki a tőkéből egy hatod kezelési költség címén levont összeg.

Ezekhez képest két külön, és pedig tőke- és kamat-rovatban kimutatandó, nevezetesen a kamat-rovatban mennyi a tőkének 50% -a, mely az 1848 július 1-től 1858 szeptember hó 15-ig terjedő időre esett kamatok fejében kiadatik, és a tőke-rovatban mennyi az egy-hatod kezelési költség huszszorosa képpen kijáró tőke. — Ugyanazon póthatározatba fölveendő az ugyanazon földesurnak előbbi községek csoportjához tartozó fiskális árendális községek után járó kárpótlása is, még pedig kimutatandó, hogy az egyes ilyen községek után mennyi urbéri kárpótlás adattott ki s mennyi ennek $11\frac{1}{2}\%$ -a, s a tőke-rovatban kimutatandó ezután, hogy mennyi

az ezen tizenegy és fél százalékából a földesurat megillető felerész.

Ha valamely földesurnak csakis fiskális árendális községből akár az urbéri kárpótlások első megállapítása, akár utóbbi urbéri perben hozott ítélet alapján érvényesített igény alkalmából lenne várandósága, e fölött is hasonló póthatározvány lesz szerkesztendő. Az ekeppen szerkesztett határozványt a számvevőség szám szerint megvizsgálván, számfejtési s a kiadandó tőke és kamatösszegeket számfejtési záradékban teszi láthatókká.

(Vége következik.)

A gyfnehérvár—zalathnai vasut

műtanrendőri bejárása f. hó 20-án volt Geduly Lajos m. kir. miniszteri osztálytanácsos vezetése alatt. Vármegyénket Török Bertalan főjegyző és Albert Iván kir. épít. hiv. főnök, Csuka és Damó főszabvány. Gyulafehérvár sz. kir. várost Novák Ferencz kir. tanácsos, polgármester, Roska főkapitány képviselték. Ott volt az államvasutak részéről Lábán főfelügyelő, Fater. Weber, Patrovics főmérnökök, Potyondi üzletvezető, Granichstäden főmérnök, Tiszai, Honheiser, Szentgyörgyi felügyelők, Böhm főellenőr stb., a vállalat engedményesei és a szives házigazdák Szajbely és dr. Mandel Pál orsz. gyűl. képviselők, dr. Mohay Sándor orsz. gyűl. képviselő, dr. Mayer Ödön, a katonaságot Franz József cs. és kir. őrnagy képviselt e, a vállalat mérnökei: Feiks, Hersch stb. urak. A gyülekezés az új vasut indóházánál volt, hol már számos szép hölgy és vidám ifju ur foglalt helyet a csinos kis vasuti kocsikban. Az első állomásnál rendkívül nagy közönség és zenekar fogadta a vonatot, hol egyszersmind lefényképezték; a sárd—m. igeni állomásnál a Hegyalja közönsége várt, nevükben Czövek Róbert körjegyző mondott üdvözlőt, melyre Geduly m. tanácsos válaszolt. Az állomások nemzei zászlókkal és zöld galnyakkal voltak díszítve. A metesdi állomásnál gazdag villásreggelivel vendégelték meg az utasokat, kik 2 óraker robogtak be a zalathnai szépen díszített állomásra, hol nagy közönség élénk éljenzése és Ferenczy István ev. ref. lelkész szép beszéde fogadott, melyre a miniszteri tanácsos válaszolt, kijelentve, hogy a bizottság rendben találván az építkezéseket, a vasutat folyó hó 22-kén a forgalomnak átadja. 3 óraker indult vissza a vonat s 2 órai gyors menet után ismét a gyulafehérvári állomásra ért, hol nagy és lelkes közönség volt ismét. Miután a hízottság a vizsgálatról jegyzőkönyvet vett föl, este 6 óraker az „Europa” szállodában fényes ebédre gyűlt össze, melynek menu-je a következő volt: borított libamáj, kétféle leves, fogas tatármártással, bélpecsenye pástétommal, malacz-sült salátával, mandula-pudding, pulykasült kompottal, torták, fagyalt, sajt, giardinetto, fekete kávé; asztali és szomorodni bor, pezsgő. Az első tósztot Szajbely orsz. képviselő mondta Dániel Ernő mostani és Lukács Béla volt miniszterre; Mandel Pál: Lukács László pénzügyminiszterre, dr. Mohay: Geduly min. tanácsosra, Geduly: Szajbelyre, Mandelre és Mohayra, Granichstäden: a vármegyére s képviselőjére Török főjegyzőre, Novák: e vállalat mérnökeire, dr. Mayer Ödön: a katonaság képviselőjére, Török főjegyző: a magyar mérnöki karra, dr. Mohay: Novák polgármesterre, Csuka s Damó fő-

szolgabírákra; Franz J. őrnagy a garnizon nevében mondott köszönetet stb. stb. Szóval a hangulat a bőven folyó pezsgő hatása alatt nagyon vidám volt.

Az új vasutat, sok nehézség leküzdésével, szépen építette a vállalat. A lakosság élénk részt vett mindenütt a fogadásban, nagy csoportban üdvözölve a haladó vonatot. Még csak azt jegyezzük meg, hogy a fővonal nappali gyors és személyvonataival a legjobb összeköttetés van.

Vegyes hírek.

— **Rekviem.** Az oly hirtelenül és szerencsétlenül kimult legmagyarabb főherceg László lelki üdvéért f. hó 19-én a helybeli róm. kath. templomban rekviem tartott, hol főtisztelendő Deli Ödön házfőnök pontifikált segédlettel. A városunkban székelő hatóságok testületileg jelentek meg, köztük a vármegye Zeyk Dániel főispán ő méltósága vezetése mellett vett részt, továbbá a városi tanács, a m. kir. pénzügyigazgatóság, adóhivatal, esendőrség, honvédség, fegyintézet és az állami leányiskola tanári kara.

— **Átutazás.** Károly román király felesége nejével f. hó 19-én utazott keresztül városunkon, azonban kíváncsi közönségünk nem láthatta őket, mivel a szalonkocsik ablakai be voltak függönyözve.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Rihary Béla okl. tanítót az alvinczi állami iskolához rendes tanítónak nevezte ki. — Mint a tanügy és társadalom barátját, ajánljuk alvinczi közönségünknek.

— **Kinevezés.** Főispán ur ő méltósága Ince Antal abrudbányai kir. jbirósági aljegyzőt helyettes szolgabíróvá nevezte ki a verespataki járásba Gratulálunk!

— **Áthelyezés.** A vallás- és közokt. miniszter Szentes Vilma m.-beczei állami tanítónőt a kaczkói állami elemi népiskolához helyezte át hasonmóságban. Gratulálunk.

— **Szőcs Miklós** m. kir. erdőfelügyelő több napon át városunkban időzött a városi és járási erdők üzementervének megvizsgálása végett és a f. hó 17-én tartott erdőrendészeti bizottság ülésén is részt vett.

— **Hymen.** Boér Dénes torda-aranyos-megyei számvevő a napokban jegyezte el Szalánty Erzsé kisasszonyt.

— **Megbízás.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter Bedőházi Pál kutyfalvi lakost és jószágigazgatót a marosújvári járás területén az állandó gazdasági tudósítói tiszttel biztatta meg. — Mint a gazdaság terén kellő jártassággal bíró egyénnek gratulálunk.

— **Választás.** Az ujonan rendszeresített intregáldi segédjegyzői állásra Csorba Lőrincz végzett papnövendék, — a muzsinaira pedig Vass Albert okl. jegyző választatott meg. Mindkettőjüknek szerencsét kívánunk.

— **Városi közgyűlés.** A városi képviselő-testület f. hó 23-án hétfőn délelőtt 10 óraker közgyűlést tart, melynek főbb tárgyai lesznek: A városunkba kinevezett anyakönyvvezető és helyettes bejelentése, a nemzeti szálloda és Bene-féle épület építési ügye, az az 1896. évi költség-előirányzat, a sétatéri monumentális mű építése felett kötött szerződés bemutatása stb.

— **Gyászhir.** Abrudbányai Fikker János harii földbirtokos folyó hó 16-án meghalt. Nején kívül 5 gyermeke gyászolja. Nyugodjék békével!

— **Színészet.** Deák Péter jó hírnevű

szintársulata közbejött akadályok miatt e hó 17-én — mint lapunk mult számában jeleztük — nem jött be városunkba, hanem — mint értesülünk — csak október hó 1-én fogja jól szervezett társulatával és saját zenekarával megkezdeni működését; addig is bérelhetni Grün Józsefnél.

— **A Bethlen-főiskola népessége az 1895–96. isk. évben.** Virágzó intézetünkben, a Bethlen-főiskolában, az új isk. évi beiratások in máj bevégeztek. A beiratkozott hallgatók és tanulók számáról a következő statisztikát adjuk: A) A theologiai akadémián. (Dékán: Jancsó Sándor r. tanár.) Hallgatók száma: I. éves 4, II. éves 5, III. éves 4, IV. éves 7, összesen 20. (Mult isk. évben 33.) B) A főgimnáziumban. (Igazgatótanár: Szilágyi Gyula r. tanár.) Beiratkozott: I. osztályba 67, II. osztályba 65, III. osztályba 58, IV. osztályba 37, V. osztályba 39, VI. osztályba 22, VII. osztályba 25, VIII. osztályba 17, összesen 330. (Mult isk. évben 323.) C) A tanítóképző intézetben. (Igazgatótanár: Nagy Lajos r. tanár.) Növendékek száma: I. éves 6, II. éves 14, III. éves 9, IV. éves 10, összesen 39. (Mult isk. évben 45.) D) A gyakorló- és elemi iskolában. (Igazgatótanár: Nagy Lajos r. tanár.) Beiratkozott: I. A gyakorló-iskola négy osztályába 52, II. elemi osztályba 23, III. elemi osztályba 52, IV. elemi osztályba 56, összesen 188. (Mult isk. évben 184.) A főiskola összes népessége 577. (Mult isk. évben volt 585. Csökkenés 8.) Emelkedés mutatkozik az elemi iskolában és a főgimnáziumban, ami utóbbira nézve annál örvedetesebb, mert az 1895–96. isk. évre párhuzamos osztályok nem is voltak állíthatók.

— **Városunk építkezései.** A város elhatározta, hogy az Alsó-malomhoz molnárházat épít, a gyepmestereknek pedig lakást a pataktónél. Ezen építkezésekhez anyagul a fegyhazi igazgatósági lakás előtti rozszant istálló téglá- és faanyag fog felhasználástani azon esetben, ha az igazgatóság az istálló melletti sarkot lekanyarítani hajlandó lesz és a székér-összeütközéseket elhárítani segít. Az ablakok, ajtók és padozat pedig a lebontandó Bene-féle és Éltető-féle házakból fognak kikerülni. A kőhordás a Szénaférre megkezdett és a Reznek-háztól a bíróságig terjedő szakaszon mielőbb kőjárdán fog a közönség közlekedhetni. Az Alsóporond-utca szélesíttetni fog a Sándor Miklós-féle kerítésnek a város költségén egyenes vonalba hozatala által. Ez utvonat az óvodába járó gyermekek érdekében kiválóan fontos. A város gazdasági osztályában a leglázasabb tevékenység folyik az irányban, hogy a millenniumra nagyobb és apróbb hiányok megszűnjenek és a nagyobb építkezésektől fennmaradó anyagok a kisebb hiányok olcsó, takarékos fedezésére szolgáljanak. A Felsőporond-utca sáros területére nagymennyiségű kavics hordatott és a fellágyult utra ki fog terítettetni haladéktalanul. A Főtérnek a főispáni hídától a Magyar-utca jobb során vezető vonalára a kockakő-hordás megkezdett; ez alkalommal a Főtér hiányos patak-kövezete a kis mészárszékától a katolikus templomig szintén javíthatatni fog. A Bethlen-utca gránit járdája befejezéshez közeleg. A Szentkirály-utczában az államépítészeti hivatal az ut átadása előtt készíttetni határozott átereszeket meg is fogja készíttetni. A sétatéri alsó feljáró munkálatai kétharmad részben elkészültek. Ehhez csatlakozólag a Magyar-

utca bal során a telkek az országut felé szabályoztatnak, oly módon, hogy 10 méter fasoros járda hagyatik meg a Bedő-Ujvári-féle telkek előtt, a többi terület pedig a háztulajdonosoknak eladatik négyszög-ölenként egy frt egység ár mellett.

— **Köszönet.** A marosújvári szódagyár igazgatósága a n.enyedi önkéntes tűzoltó-egylet parancsnokságának, azon alkalomból, hogy az ott kiütött tűz alkalmával megjelent, a következő köszönő iratot küldötte meg: A n.enyedi önk. tűzoltó-egylet tekintetes Parancsnokságának, N. Enyed. Bátorkodunk ezennel az e hó 11-én gyárunkban kiütött tűzvész alkalmával tanusított feláldozó segítségéért, hálás köszönetünk mellett, 50 frtot, ötven forintot az egyletük javára átnyujtani. Kiváló, tisztelettel: Amoniak szódagyár. Maros-Ujvár. C. Felix s. k.

— **„Erdélyi Napló“** cím alatt f. hó 23-án indul meg Kolozsvárt egy pártoktól független politikai napilap dr. Szász Károly országos képviselő mint főszerkesztő és dr. Deák Albert mint társ-szerkesztő vezetése alatt. Ez a negyedik politikai lap lesz Kolozsvárt s valószínűleg eléuk mozgalmat fog kelteni.

— **A dévai m. kir. állami tanítóképző-intézet** f. évi október hó 1-én, fennállásának 25. évfordulóján, emlék-ünnepet tart, hogy azzal is megbecsülje azon köznevelődésügyi feladatokat, melyeket e jeles intézet egy negyed század óta híven szolgálni törekedett. Ez ünnepélyre meghívja az intézet volt növendékeit, a társintézeteiket és az iskolaügy barátait.

— **Ezredéves kiállítás.** Magyarország a millennium idején. A kiállítás igazgatósága megbízta a sajtó-osztályt egy oly könyv összeállításával, mely Magyarország kulturális és gazdasági viszonyait ismertesse. A nyolcz ives könyv már megjelent és pedig egyidejűleg magyar, német, francia és angol nyelven. E könyv a külföld tájékozására szolgál, mely élénk érdeklődést tanusi az ezredéves kiállítás s evvel kapcsolatban a magyar viszonyok iránt. — Régi üzletberendezések. A millenniumi kiállítás kereskedelmi csoportjának bizottsága felkéri a régi üzletberendezések birtokosait, sziveskedjenek azokat a csoport rendelkezésére bocsátani s ezt a kiállítás igazgatóságának hejeleníteni. — A kiállítás debreczeni eszárdáját, mely a kiállítás falujának területén néhány napja teljesen felépült, e hó 15-én nagy ünnepélyességgel, cigányzene mellett megnyitották. Nagy közönség részvétele mellett este közös vacsora fejezte be a megnyitási ünnepet. — A hadsereg a kiállításon. A közös hadseregnek, a honvédségnek és a hadi tengerészletnek a jövő évi kiállításon tizenhözvegy csarnokba lesz s ezek már mind annyira igénybe vannak véve, hogy a hadsereg felszerelt vasuti kocsijai számára nincsen hely és ez okból a kocsik a közlekedési csarnokba jönnek. A betegszállító és a konyhakocsi a magyar államvasutak gépgyárában épült s a budapesti hadtestparancsnokság szerelteti fel. A kiállításon már ki is jelölték a két érdekes vasuti waggon számára a területet.

— **Az angolok és a magyar művészet.** Newcastleben, az Olimpia-dalcsarnokban, egy magyar művész-társaság játszik ez idő szerint s a helybeli lapok elragadtatva írják a magyar előadásokról. Az énekesnők közül Szalóci Irén válik ki leginkább, ki magyar nemzeti dalokkal vivja ki az angol közönség tetszésnyilvánítását.

Irodalom.

A „Pesti Hírlap“ eddigelé legtöbb kedvezményt nyújt előfizetőinek. Akik most a következő negyedévre belépnek az előfizetők sorába, minden ráfizetés nélkül megkapják karácsonyi ajándéku a Pesti Hírlap nagy képes naptárát, mely az összes naptárak közt leggazdagabb tartalmu. Kapnak ezenkívül az előfizetők minden hónapra csinos kis jegyzéknaplót, tehát tizenkettőt egy évben. Továbbá kedvezményes áron rendelhetik meg a hazánkban legszebb kiállítású „Párisi Divat“ című heti divatlapot. Azt már mondanunk sem kell, mert köztudomásu, hogy a Pesti Hírlap, mely hazánk két legjelesebb íróját, Jókai Mórt és Mikszáth Kálmánt sorolhatja munkatársai közé, ma az összes napilapokat fölülmulja tartalmasság dolgában. Naponként 20–24, vasárnapokon 32 oldalon jelenik meg. Hogy ezt teheti, holott ára (negyedévre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr) oly népiesen olcsó, azt csak rendkívüli elterjedtsége magyarázza meg. De hát jó bornak nem kell czeget; csak fő akartuk olvasóink figyelmét hívni a rendkívüli kedvezményekre, melyeket a Pesti Hírlapnál minden hónapos előfizető is elérhet. A lap kiadóhivatalának címe, hova az előfizetési összegek postautalvánnyal küldendők: Budapest, V., Váci-körút 78. (A „Pesti Hírlap“ saját háza.)

„Röptében a Nagyvilág körül.“

Most küldték be nekünk e népszerű díszmű 13-dik füzetét, mely ugy a képek szépségére, mint változatosságára nézve még felülmulja az előbbieket. Az első kép a füzetben a londoni parlament tiszta góthi stílusban épült 286 méter hosszú palotája, mely egyike a világ legszebb építészeti alkotásainak. Ezt követi a régi Fontainebleau-kastély fényképe és ennek egyik pazar fényű terme: II. Henrik műcsarnoka, melyet a londoni Albert herceg emlékszóbor és a brandenburgi kapu Berlinben követnek az érdekes történelmi multu quadrigával a tetején. Ezt a négy bronz ló által huzott kocsit a győzelem istennőjének szobrával Napoleon császár 1806-ban levette a kapuról és Párisba vitette, hogy ott vele a diadalkaput feldíszítsék. Napoleon bukása után a poroszok ujjongva vitték vissza és visszatették előbbi helyére. A következő kép Scheveningen tengerpartját mutatja be, majd egyszerre Brüsszel legelőkelőbb boulevardján találjuk magunkat az ő Párisra emlékeztető remek épületeivel. A következő fénykép a bécsi Hofburgtheatert mutatja be, melyet Róma egyik legszebb pontjának bemutatása követ. A San Angelo kastélyt látjuk magunk előtt, Hadrian császárnak ezt az 1750 éves sírhelyét; a háttérben Szt. Péter főnséges székesegyházának kupolája látszik. Most a teljesen márványból épült Rialto hid fényképe következik, majd a pompás nápolyi öbölben találja magát a szemlélő, a regényes fekvést Sorrentóban, Tasso születés-helyén. A következő kép Turinnak, Kossuth második otthonának főterét mutatja be Carlo Alberto király lovasszobrával, majd az Athén melletti Piraeus kikötőben, melyet Homér után bizonyára minden multelt ember ismer, gyönyörködhetünk. A sorozat folytatását Cairo városának látkepe képezi a czitadellával, mely után a budapesti Margitsziget fűdőlázáról felvett fénykép következik. Végül a Salt Lake Cityben épülő új mormon templom fényképe fejezi be a füzetet, mely 1853 óta épül és eddig is milliókba került. Ez a füzet is, mint a többi, vidékre küldve 35 krért rendelhető meg az Egyetértés kiadóhivatalába Budapesten, mely előfizetéseket is elfogad az egész műre 16 füzetre 5 frt 60 krral; 8 füzetre 2 frt 80 krral; 4 füzetre 1 frt 40 krral. Az egész műhöz díszes be-kötési táblák készülnek, melyek 1 frtért kaphatók. A „Sólyomvadászó“ jutalomkép részére pedig egyik legnagyobb hazai keretgyárban pompás keretek készülnek, melyek gyári áron lesznek megrendelhetők.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó: CIRNER J. JÓZSEF.

Ifj. Cirner József könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Nyílt tér.

(E rovatban közölték nem vállal felelősséget a szerk.)

Mindennemű épületfa, deszka, gerenda, szarufa, zindely és minden e nemű faanyag, valamint jó minőségű száraz tűzifa legjutányosabban kapható 2-12

Klemm Pál

szentkirály-utczai 72—78. sz. alatti

faraktárában.

A vevő kívánságára a vásárolt anyag házhoz avagy építkezési területre is szállítatik.

Három öl és ennél nagyobb mennyiségű tűzifa — ha az szeptemberben vagy októberben előre megrendeltek — sokkal olcsóbb áron egyenesen az erdőről, szállítási díj fölszámítása nélkül a házhoz szállítatik.

Henneberg-selyem

esakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színeseket 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, esikos, kockázott mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) stb. postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva és mintákat posta fordultával küld: Henneberg G. (es. k. udvariszállító) selyemgyára Zürichben. Svájzbacsimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintézetnek. (1)

2772—895. tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint tkvi hatóság által a kir. kincstárnak Ilea Kosztandin, Todor, Fina, Juon, Aftenia, Oana, Anna és Gligor elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 135 frt 93 kr tőke, ennek 6% kamatai, 10 frt 4 kr végrehajtási mar megállapított, valamint jelenlegi 6 frt 50 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Ilea Kosztandin, Todor, Gligor, Fina, Oana és Anna tulajdonát képező, a nyírmezői 20. sz. tkjvben A+ 33/1, 35, 208, 445, 446/1, 546/3, 877/1, 886, 1495, 1496/1, 1611 hr. sz. alatti ingatlanokra együtt 265 frt, az A— 968, 969, 1465, 1834 hr. sz. ingatlanokra külön, együtt 400 frt, továbbá ugyanezennek és Ilya Juon I. Todor és Ilya Aftenia tulajdonát képező, a nyírmezői 159 sz. tkjvben A+540/1, 1698, 1714, 1715, 1716 hr. sz. ingatlanokra 15 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1895. évi október hó 9-ik napján délelőtt 10 órakor Nyírmező községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozik, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt minden vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint telekkönyvi hatóságnál és Nyírmező község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. bíróság mint t. könyvi hatóság, Nagyenyeden, 1895. június 15-én.

A bírói hiv. távollétében

Vincet,
aljárásbíró.

261. szám 1895.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 1895. évi 1363. számú végzése következtében Sipos Gábor kolozsvári ügyvéd által képviselt kolozsvári kereskedelmi bank javára Simon Farkas és társai ellen 160 frt 58 kr s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 826 frt 50 krt becsült, a foglalási jkvben különböző szobabútorok, ékszerek, 2 drb bivaly, 4 drb tehén, 1 drb lószékér, ruháneműek stiből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbíró 1221—895. sz. végzése folytán 160 frt 58 kr tőkekövetelés, ennek 1894. évi szeptember hó 10-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 25 frt 50 krt bíróilag már megállapított költségek erejéig M. Ujvár köz-

ségben végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközlésére 1895. évi szept. hó 26-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitzetik és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legelőbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Maros-Ujvárt, 1895. évi szept. hó 6. napján.

Dergán János,
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 7656—1895. polg.

Hirdetés.

Alulírott kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a nagyenyedi m. kir. országos fegyintézetnek Korbuly Bálint nagyenyedi lakos ellen az országos fegyintézet kibővítése ezéjából a nagyenyedi 427. sz. tkjvben A + 876 1., 876 2., 877. és 3801. hr. sz. alatt foglalt ingatlanok iránti kártalanítási eljárásra a gyfehérvári kir. törvényszék tárgyalási határidőül 1895. szeptember 26-án d. u. 3 óráját Nagy-Enyedre a városházához kitűzi, s arra a nagyenyedi kir. országos fegyintézetet az igazgató által képviselve, a m. kir. kincstárt a kincstári ügyészség képviselőjében, továbbá Korbuly Bálint telekkönyvi tulajdonost és az összes telekkönyvi érdekelteket azzal idézi meg, hogy egyik vagy másik érdekelte fél elmaradása a kártalanítás fellett hozandó érdemleges határozatot nem fogja gátolni.

A gyulafehérvári kir. törvényszék polg. bíróságának 1895. augusztus 26-iki üléséből.

Nemes József,
elnök.

Makkai Jenő,
3—3 t. jegyző.

Tövisen a régi és jóhírnevű gyógyszerész nagy. kényelmes lakházzal és kiadható üzlet-helyiséggel, 2 holdnál nagyobb veteményes és gyümölcsös kerttel együtt, ugyszintén öt más ház kerttel, külsőség: luzernás, berek, káposztás elköltözködés miatt eladó. Értekezhetni **Slafkovich Jácint** tulajdonossal, esetleg **Krengel Sándor** községi jegyző ural helyben. 2—3

Sz. 1519—1895. tkvi.

Árverési hirdetés kivonat.

A vizaknai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy es-holdvilági Welther György végrehajtónak odavaló Nyamez Juon végrehajtást szenvedő elleni 222 frt 64 kr tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a vizaknai kir. bíróság területén lévő es-holdvilági 475. sz. tkjvben A+ 1—10. r. 109/1, 110/1, 111/1, 111/2, 571, 635/1, 777/1, 865/3, 1344/1, 1345/1, 1348, 2346, 2624/1, 4112 hr. sz. alatt felvett ingatlanokra az árverést 476 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1895. október hó 29-ik napján délelőtt 9 órakor Cs.-Holdvilág községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett arfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsozlattatni.

Vizaknán, 1895. évi aug. hó 21-én.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságtól.

Szentmiklós József,
kir. aljárásbíró.

2770—895. tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság által a kir. kincstárnak Drogan Vaszília és Pinlea Anika elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 19 frt tőke s ennek 6% kamatai, 4 frt 60 kr végrehajtási mar megállapított, valamint jelenlegi 6 frt 50 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Drogan Vaszília és Pinlea Anikának az o-péterlaki 76. sz. tkjvben A + 1822, 1823, 3142, 3143, 121/2, 122/2, 123/2, 124/2 hr. sz. ingatlanokra 422 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1895. évi október hó 7-ik napján délelőtt 10 órakor a Péterlaka községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozik, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni. Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt, a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság mint tkvi hatóságnál és O-Péterlaka község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság Nagy-Enyed, 1895. június hó 15-én.

A bírói hiv. távollétében

Stephany,
kir. bíró.

Árverési hirdetés.

A dévai előlegezési szövetkezet 1895. évi október 5-én s következő napjain, mindenkor délután 3 órakor, a pénztár helyiségében, nyilvánosan elárvereztetni azon arany és ezüst tárgyakat és ékszereket, mik zálogosztályában 1895. évi június 1-ét előzően lejártak s nem rendeztettek

Déva, 1895. szeptember hó 3-án.

Dévai előlegezési szövetkezet.

Alsó-Fehér vármegye főispánjától.

Sz. 419—95. főisp.

Pályázati hirdetés.

Alsófehérvármegye magyar-igeni járásában a járási orvos állása üresedésbe jövén, felhívom mindazokat, kik ezen 500 frt fizetés és 150 frt uti általánnyal javadalmazott járásorvosi állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz 9. §-ának 3. bekezdésében előirt képesítüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám f. évi szeptember hó 30-ig terjeszszék be.

Nagy-Enyeden, 1895. szeptember 15.

Zeyk Dániel s. k.
főispán.

1—2

4237—895. tkvi.

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság által Moskovics S.-nek Vég Samu s neje Farkas Julia elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 765 frt tőke, ennek 1894. évi ápril hó 24-ik napjától 1170 frtnak 1894. január 15-től ugyanazon év ápril 14-ig járó 6% kamatai 70 frt már megállapított, valamint jelenlegi 4 frt és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Vég Samu s neje Farkas Juliának a vadveremi 94. sz. tkjvben A+ 2—23 és 25—42 rz. alatt felvett ingatlanokra 1522 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1895. évi október hó 18-ik napján délelőtt 10 órakor Vadverem községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozik, kisbirtokosok országos földhivatala mint kivástásgolt jelzálogos hitelező kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben 15, 30, 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt, a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságnál és Vadverem község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság Nagy-Enyed, 1895. aug. 2.

Csernátóni Vajda Péter,
járásbíró.

Ajánlom a t. közönségnek a **frissen érkezett**

BÜKSZÁDI,

Baross, borszéki, budai, gieshübli, Margit, Selters, carlsbadi, mühlbrunni, Sprudel és Salvator gyógyvizeket.

Pár nap múlva érkezik a friss töltésű **Répati** víz, mely kitűnő vizet mindig raktáron tartok.

Együttal felhívom nagybecsű figyelmüket a raktáromban levő, **legjobb**nak elismert **beocsini**

PORTLAND és ROMAN CEMENTRE,

melyek nálam **gyári árban** kaphatók.

Teljes tisztelettel

Bisztricsány Lajos.

Párisi

Legszebb magyar divatlap.

Divat

Gyönyörű
fény-nyomatu
színes képek,
Egyszerű öltözetek
párisi ízléssel.

Legújabb kézimunkák.

Takarékosság
izlés mellett.

Előfizetési árak:
csak „Párisi Divat”:
egy évre 8 frt.,
fél évre 4 frt.,
negyed évre 2 frt.

szabásrajzok,
kézimunkák,
illusztrált regények.
Báli, menyasszonyi öltözetek.
párisi ízléssel.

Angol costume-ök

Kimerítő magyarázat.

Előfizetési árak:
„Párisi Divat” a „Pesti Hírlap”-pal együtt:
egy évre 18 frt.,
fél évre 9 frt.,
negyed évre 4.50

Mutatványszámokkal szolgál a „Pesti Hírlap” és „Párisi Divat” kiadóhivatala váci-körut 78.

Az államilag engedélyezett MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK

I. osztályu nyeremények.
Huzás 1895. október 16—19-ig.

nyeremény	korona	korona
1	80000	80000
1	60000	60000
1	40000	40000
1	30000	30000
1	20000	20000
1	15000	15000
1	10000	10000
2	8000	16000
8	4000	32000
10	2000	20000
13	1000	13000
100	400	40000
860	200	172000
9000	80	720000
10000 nyeremény összesen		1268000

az 1896. ezredéves kiállítás alkalmából.

Kibocsátás 100000 sorsjegy
31,499 nyereménnyel és egy jutalomdíjjal.
A nyeremények minden levonás nélkül fizettetnek ki.
A huzások államfelügyelet és kir. közjegyző ellenőrzése mellett történnek.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben:

1.000.000

korona.

Az I. osztály huzása után vásárolt sorsjegyekért az I. osztály díja után fizetendő.

II. osztályu nyeremények.
Huzás 1895. december 6—16-ig.

jutalom	korona.	korona.
1	600000	600000
1	400000	400000
1	200000	200000
1	100000	100000
1	50000	50000
2	20000	40000
2	15000	30000
4	10000	40000
10	8000	80000
27	6000	162000
100	2000	200000
200	1000	200000
1150	200	230000
20000	100	2000000
21499 nyeremény és jutalom		4332000

E 49 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600000 korona díjat.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

1/1	1/10	1/20	sorsjegy.
40.—	4.—	2.—	korona.

A teljes (mindkét osztályra érvényes) sorsjegyek árai:

1/1	1/10	1/20	teljes sorsjegy.
80.—	8.—	4.—	korona.

Valamennyi sorsjegyek a falragaszok által megjelölt eladási helyeken kaphatók.

Budapest, 1895. augusztus hóban.

Andrássy-ut 5. szám.

Sürgönczim: Magyarlotto Budapest.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatóság.

Sorsjegyek eladásra való átvétele iránti megkeresések hozzánk intézendők.

5—6

Első államilag engedélyezett

Magyar Osztálysorsjáték

az Ezredéves kiállítás alkalmából Budapesten, 100,000 sorsjegy,
31499 két osztályba beosztott pénznyereményekkel és egy jutalommal.

5 millió 600,000 korona összértékben

minden levonás nélkül készpénzben fizetendő. — Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Első huzás 1895. október 16—19-ig Budapesten.

E szerint ajánlom és utánvét mellett küldök szét

eredeti sorsjegyek az I-ső osztály részére

1/1	1/2	1/5	1/10	1/20	korona.
40.—	20.—	8.—	4.—	2.—	

eredeti teljes sorsjegyek, melyek mind a két huzásra érvényesek

1/1	1/2	1/5	1/10	1/20	korona.
80.—	40.—	16.—	8.—	4.—	

Teljes sorsjegyek, amelyek az első osztályban nyereménnyel kihuzatnak, egyszersmind a nyereménnyel az előlegesen a második osztályra vonatkozó betét fizettetik vissza. — Megrendelések postautalvány útján lehetőleg a cím igen pontos megjelölésével kéretnek.

Heintze Károly

fő-elárusító, BUDAPEST,
Szervita-tér 3.

Check-Conto: Magyar kir. postatakarékpénztár 3960. — Sürgöny-czim: LOTTOHEINTZE Budapest.

Videki megrendelők portó fejében 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért, továbbá minden egyes nyereményjegyzékért 20 fillért sziveskedjenek külön mellékelni.

Lottógyűjtődék, viszont elárusítók és ügynökök MINDENHOL felállíttatnak.

5—6